

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Junius' 20-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Déli Amerika.

Chili. — Itt következik bővebben a' Generális *San Martin'* levele Chilinek meghódoltatásáról a' *La Platai* egygyesült Státusok' Főigazgatójához *Püeyrredonhoz*: —“

„*Fő hadiszállás Santiago, Febr. 22-dikén 1817-ben.* Azon szerentsés történeteknek sokasága, mellyek táborozásunknak kezdetétől fogva egymást nyomban követték, egész máig nem engedte, hogy környülállásos tudósítást küldhessek Excellentiához. Az ármáda Januárius' 28-dikán öszszgyülekezvén a' *Potosi* úton jó rendel *Marienthalhoz* érkezett, a' hol megtettem arra való rendeléseimet, hogy magamat a' Cordillerák négy passusainak megvehetése 's megoltalmazhatása eránt bátorságossá tévén, mind azokat az akadályokat elhárithassam, mellyeket az ellenség ezen szoros passusokon előmbe tehetne. Két tsapatokat formáltam. Egygyiknek vezérlését, a' melly két Vadász Batalionokból és két Grenadíros Lovas Svadronokból, 's öt tsatamezei ágyukból állott, Brigadéros *Solerre*, a' másikat, melly hasonlóképpen két Batalionokból, 's két Svadronokból, és két hasonló ágyukból állott Generálmájor *O-Higginsre* biztam. Ezen utólsónál a' Svadronokat Oberster *Zapiola* vezérlette. Ezen két tsapatok az előre menő tsapatot tették. Ezek után következett az Ágyuzók' vezére a' maga katonáival és dolgosáival, 's Indzsinör Májor *Arcos* 2000 emberek-

kel, kire azt biztam, hogy bal szárnyunk mellett előre nyomúlván, a' Vallehermosó nevű erdön által mennyen, 's azután a' *Cinego* nevű passusra rontson, onnét az ott vigyázaton álló ellenséges tsoportot kergesse-el, a' bértzen mennyen által, 's minekutánna ekképpen a' *Pinguens Cordilleriáit* a' hátamegé hagyta, *Achapullá*hoz nyomúljon elő 's az ellenséget innét is elkergetvén, a' sereget, melytől elvált vala, *Putandónál* várja-be 's magát ahoz ismét tsatolja hozzá. Februarius' 5-dikén oly tudósítást kaptam, hogy a' nevezett Indzsinör Májor 4-dikben *Achapullá*hoz megérkezvén a' *San Felipei* Spanyol Kommandáns, ellens 100 emberekkel 's egy tsoport nemzeti katonasággal kijött, hogy ötöt megtámadja, de visszaveretett, melly után a' Spanyolok a' következő napon *Putandót*, és *San Filepét*, bagázsijoknak egy részével oda hagyván, eltávoztak. Gen. *Soler* a' maga tsapatjával sebesen előnyomúlt; Febr. 6-dikán már az egész előlmenő tsapat öszszesatolódva állott *Putandónál*. Ezt nyomban követte *San Antonio* nevű kis városnak elfoglaltatása. Febr. 6-dikán felesegitséget kapván az ellenség, által jött az *Aconcagua* patakán, 's magát az Adjutáns *Nechochea* tsapatjánál, a' ki 80 lovasokkal egy halmon strázsált, 400 lovasokkal, 300 gyalogokkal és két ágyukkal megmútatta. De *Nechochea* nem ijedett-meg. Egygyik tisztjének megparancsolta, hogy a' távolabb álló vigyázó tsoportal rohanjon az ellenség' sorára, 's a'

tüzeléshez fogni meg nem engedte, még kevés népe az ellenséggel szembe nem szállott, midőn arra hirtelen reá tsapván 30-tzat össze vagdalt, 's 4-gyet elfogott közöttük; a' többit üzőbe vévén a' *Colmas* nevű halmokig kergette, a' hol a' futó lovaság' a' gyalogok' oltalmazása alá vette magát. Hasonló szerentsével előre nyomult Oberster *Las Heras* egy Batalionnal, 30 Grenadirosokkal 's két ágyuval az *Uspalati* úton. Hasonló szerentsével foglalta-el Májor *Martinez* az ellenségnek egy harmadik szoros tanyáját, mellyet 166 emberek oltalmaztak a' *Cordilleráknak* egy más passusán. Itt 4 óráig tartott a' heves verekedés bajonóttal, 's 47 emberek estek hozzánk fogságra. Ezen seregnek 8-dikben *Santa Rosához* megérkezni, 's magát a' mi *San Felipéhez* elő nyomult tsapatunkal egygyesíteni kellett. A' dolog úgy történt, mint én elrendeltem vala. Végezetre 9-dikben *Chucabuconál* gyűjtötte külömbkülömb hátranyomatott tsoportjait össze az ellenség: melyhez képpes meghatároztam, hogy oda, melly már a' fő város' szomszédságában vala, lehető sietséggel előnyomuljak, 's az ellenséges ármádát, akár hol 's akár mikor találom, ámbár az én nagy-szerű ágyuim még el nem érkezhettek vala, megtámogjam. A' hidat az *Aconcagnán*, mellyet az ellenség a' maga háta megett elszagatott vala, 9-dikben reggel megtsináltattam, 's Kommandáns *Molient* egy tsapattal a' *Chucabucoi* halmokhoz rendeltem, hogy az ellenség' mozdulásaira figyelmezzon. Ide egy szoros passuson lehet közelíteni. Ennek toroka előtt rendeltem vala külömbkülömb tsapatainknak összehgyülekezését. Itt már az ellenségnek minden készületeiből észre lehetett venni, hogy ezen halmokat, mellyeket megerősített vala, nem akarja elhagyni. A' mi szélső vigyázóink Febr. 10-dik és 11-dik napjain szünetlenül járkáltak előre az ellenség' sántzai felé, 's azokhoz egy

puskálövésnyire közelítvén, az ellenséges vezérek' planumának kitanulásán iparkodtak, az ő fekvésekről egy kis rajzolatot készítettek, mellyel megegygyezőleg én a' magam' rendeléseimet úgy intéztemel, hogy az ellenséget a' következő napon (Febr. 12-dikén) reggel megtámoghassam. Megparantsoltam, hogy Gen. *Soler* a' mi jobb szárnyunkról 1 Vadász Batalionnal, 1 Grenadéros és 1 Stutzos Kompániával, az Oberster *Martinez*' vezérlése alatt, 's 7 ágyukkal, az én kísérő tsapatommal, 's a' Lovas Grenadirosoknak egy Svadronnyával az ellenségnek bal szárnyára ütvén ezt kerülje - meg; míg az alatt Gen. *O-Higgins* a' bal szárnyunkról, 2 Batalionokkal 3 Svadronokkal, és 2 ágyukkal, az ellenség' sorát szemközt fogná megtámogni. Első sebes mozdulásaink azt okozták, hogy az ellenség a' maga' *Chucabucóban* lévő egész erejét ily hamarsággal össze nem szerkeztethetvén, a' maga előbbeni állását a' halmokon elhagyta, minthogy nem volt elegendő ereje egygyütt, hogy minket az azokra való felmenetelben meggátolhasson. Már most tehát újabb rendelésekre vala szükségünk. Az ellenséges gyalogságnak egy valami 4 mértföldnyi hosszúságú térségen kellett elmenni. Ezt ugyan meglehetősen számú lovasság fedezte: de minket már megtanított vala a' tapasztalás arra, hogy a' mi Lovas Grenadirosainknak egy Svadronnya elégséges volna arra, hogy ezen ellenséges Lovasságot elszakassza 's elszéleszsze. Az állásunk is már most nagyon jó vala. Most már könnyű lett volna Gen. *O-Higginsnek* az ellenség' tsatázó rendjére előlről, Gen. *Solernek* pedig oldalfélt reá ütni, ha kedve találna jöni arra, hogy véllünk ezen térségen még egyszer szembe szálljon. Ehez képpes tettem-meg rendeléseimet. Oberster *Zapiolának* megparantsoltam, hogy az ellenséget nyomban követvén mihelyest beéri, tsapjon reá. Generális *Soler* oldalfélt nyomulván előre,

egy hegyet, melly mellett az ellenségnek el kellett menni, ennek észrevétele nélkül elfoglalt. Már itt hathatósan és nagy állhatatossággal viselte magát az ellenség. Rettentő tüzelés kezdődött mind két részről. Egy egész óráig védelmezték nagy állhatatossággal magokat a' Spanyolok: hanem az is igaz, hogy ezen a' ponton találtatott az ő armádájoknak virága, egy valami 1500 emberekből álló gyalog tsapat; 's meglehetősen lovasság által is fedeztetett. De tsakugyan elközelgetett végezetre az utolsó szempillantat. Generális *O-Higgins* az alatta lévő két Batalionokból két, szoros rendbeállított tsapatot formált, 's így vitte őket bajonéttal az ellenség' bal szárnyának; midőn ugyan akkor Oberster *Zapiola* a' maga három Svadronnyaival annak jobb szárnyát tsapta-meg. Az egész ellenséges gyalogság elszéllesztetett és semmivé tétetett: a' vérfőző ugyan rettenetes, de ám a' győzedelem is fényes és nagy következésű vala. További iparkodásunknak tárgya már ezen időponton - túl tsak az ellenség' kergettetése vala, a' melly egészszen szélyelverettetve futott mindenfelé. Kommandáns *Necochea* a' 4-dik Svadronnal, 's az engem' kísérő tsoportal, a' futó ellenség' jobb szárnyára tsapván rettentő vérontást tett ott. Az ellenséges gyalogság mind oda lett; 600 fogoly közemberek, 32 fogoly tisztek, kik között nagy ranguak is találtatnak, hasonló vagy még nagyobb számú megöletett emberek, az egész Artilleria minden készületeivel, és sokegyéb hadi készületek valának, a' *Chiloei Regiment*' zászlóival egyetemben, ezen dicsőséges napnak gyümöltsei, reánk nézve. De sokkal fontosabbak valának mind ezeknél ennek következései. *Marco-del-Pont* még azon éjjel oda hagyta a' fő várost leg-nagyobb ijedség és zürzavarok között, 's a' maga szánakozásraméltó seregeivel *Vasparaiso* felé vette útját; egész artilleriáját hátra, hagyta a' *Pradó* olda-

lán; útjában beérték, egy *Aldado* nevű vakmerő-bátor Kapitányunk 's egy *Alvarez* nevű nagy Patriótánk, egy kiküldetett Grenadéros Lovastsapattal, 's mindenestülfogva elfogták. Holnap meg fognak velle érkezni ide a' fő városba. Ezt a' sok szerentsét mind, tisztjeink 's egyéb katonáink jó fenytéktartásának 's állhatatosságának köszönhetjük, a' melly katonai virtusok mind méltók lehetnek az Excellentziád' figyelmetességére. A' Gen. *Soler* és *O-Higgins* segedelmek nélkül bajosan lehettek volna ezen sok próbatételeink. ily szerentsések. Nékiek én, valamint Stábomnál lévő Oberster *Beruti*nak is, ki a' tsatázásban mindenütt vélem volt, 's parantsolatimat kiadta, legnagyobb köszönettel tartozom. Az Oberster *Quintana*, 's az *Alvarez*, *Arcos*, *Escalada*, és *O-Brien* Adjutánsaim' magokviseleteikkel is, igen nagyon meg vagyok elégedve. A' több érdemes tisztjeinket most nem nevezhetem-meg, mert még nem érkeztek-meg a' rollok szőlő tudósítások, de majd idővel mindeniket meg fogom érdeme szerént nevezni. Egy pár szóval most tsak azt irhatom, hogy a' patriotismus' ekhója, egyszerre megtsendült minden vidékeinken, 's az *Andesek'* armádája így kiálthat-fel igaz jussal: Huszonnégy napok alatt ezen táborozást elvégeztük, a' világon lévő legmagosabb hegyeken által jöttünk, a' tyrannismust kiirtottuk, 's *Chilinek* a' szabadságot megszereztük. Isten tartsa-meg Excellentziádat! —“ „*Jose de San Martin*.

Azt jegyzik-meg a' *Londoni* újságlevelek, hogy ezt a' *San Martin*' 24 napokig tartott táborozását, mellyek alatt ő a' *Cordilleras* hegyeken által ment, a' legvakmerőbb hadi próbatételek közzé lehet számlálni, mellyet tsak abból eléggé képzelní lehet, hogy az ágyuknak a' meredekségeken való általvontattatása közben 1200 igavonó lovak hullottak-el.

Hogy *San Martin* Paraguay születés, már intuk: *O-Higgins* pedig, a' kit *San Martin* ezen tudósításban dicsér, *Chilibéli* Patrióta.

Egy Buenos-Ayresi kereskedő így ír egy Londoni kereskedő barátjához: — „Az urak nem ok nélkül örvendenek a' mi fegyvereink sérentségének, mert mi az urak' kereskedésének Ágensei vagyunk. Nagy Britannia jól tselekszik, ha a' mi belső dolgainkba nem avatja magát, mert az új kereskedési szabadságból több nyereséget fog venni, mint a' régi tilalmazó systemától vett. Alig lehet lerajzolni, hogy mint felelevenítette *Chilinek* meghódol-
tatása a' Buenos-Ayresi kereskedést. Buenos-Ayres csak még most, minekutánna *Chilit* elfoglalhatta, kezdi a' maga függetlenségét valóban megfundáltatva lenni tartani. Azonkívül, hogy a' *Santjagóikas*-sának elfoglalása 's a' Spanyol Royálisták-tól felvett hadi adók által 2 millió Pias-terekre szert tett: ágyut 's egyéb fegy-vert is talált ott eleget. Ezért kezdi már most a' *Peruba* való beütésen jártatni az eszit, melyre *Chiliből* is 12 ezer embe-
reket akar fordítani. Az Európából Észa-ki Amérikába 's onnét ide jött Frantzia tisz-tek helyet fognak ezen seregnél találni. Mint hallatik a' Spanyol Királyi seregek, mellyek eddig Saltánál tanyáztak, 's on-
nét *Kordovához* előnyomúlni akartak, visz-
sza fogják *Cuscóhoz* vagy *La Pázhoz* von-
ni magokat, 's ilyenképpen a' *Potosi* gaz-
dag kereskedés 's arany bányák is a' *La-Platai* insurgensek' kezire fognának jutni.

Brasilia: — A' Párisi újságok vala-
mi levelet tettek közönségessé, melly mint
ők erősítik *Bahiából*, egy ottlakó Fran-
tzia kereskedőtől küldetett *Nantesbe* egy
barátjához, melyben igen romános szín-
be öltöztetve adattatnak elő az ott Már-
tzius' 20-dikától fogva 30-dikáig történt
dolgok: Beszéli az író: hogy a' *Pernam-
bukói* támadásnak első híre Mártzius' 20-

dikán érkezett-meg oda *Bahiába*; hogy
a' Bahiai Kormányozó legnagyobb buzgó-
sággal elkövetett minden utakat módokat
annak megakadályoztatására, hogy a' tá-
madás' tüze oda is bekaphasson; hogy
Mártzius' 22-dikén egy Barát érkezett-meg
oda egy tsajkán, Kristuskeresztel, kivel egy
Generális 's még vagy két más gyanus
személlyek, és nagy számú lázzasztó pro-
klamátziók is találtattak; 's hogy a' Ba-
rát azonnal megfogattatván 29-ikben agyon-
lövetett, a' társai pedig egy Klastromba
futottak-be. A' Barát nagy álhatatosságot
mútatott a' megölettetéskor; két fiai, kik
az Országlószéknek önként által adták ma-
gokat, kinyerték, hogy az apjokat a' vesz-
tőhelyre kikisérhessék. A' *Bahiai* Kor-
mányozó két Regementeket küldött el
Sergipébe, a' magát ott is hasonlókép-
pen mútogató támadásnak megzabolázá-
sára. *Bahiában* 60 személyek tétettek
fogságra, sok Szeretsenek megölettetek,
sokak megkorbátsoltattak, 's minden ha-
jókat, mellyek a' kikötőhelyben találtat-
tak, letartóztattak, 's több effélék. —
De meg lehet jegyezni, hogy a' Párisi
Journal-des-Debats, ezt az egész levelet
költeménynek gondolja lenni.

Egy *Londonban* lakó Brasiliánus fiú
azt erősíti, egy Londoni közönséges le-
vélben, hogy a' *Pernambukói* támadást
sem nem az adózás' terhes volta, mert
e' *Brasiliában* telyességgel nem terhes,
sem nem a' katonai *Conscriptio*, 's an-
nyival kevesebbé a' katonák' zsoldjának
késedelmes fizettetése, mint mind ezek
a' *Londoni Kurirban* erősítették: ha-
nem az a' függetlenségre való vágyodás'
lelke okozta, a' melly egész Amérikára
kiterjesztette magát. *Martimezről*, a' re-
volutzióinak főbb gerjesztőjéről azt mond-
ja ez a' Brasiliai fiú, hogy igaz hogy a'
próbatételekre elég alkalmas ember, ha-
nem azzal, a' mit talentumnak neveznek,
nem sokkal ditsekedhetik.

Spanyol Ország.

A' Finantziai új Minister a' Státus' szükségein való segíthetés végett egy új Finantzplánomot akar behozni, sőt mint mondják már meg is nyerte reá a' Király' helybehagyását, a' melly szerént ennek-utánna a' Nemesség és Papság is alá-ja vettetne az ingatlan jószágoktól való adófizetésnek. A' legnagyobb papi *prebendát* 20,000 Realokra akarja határozni. Az Ersekek' és Püspökök' jövedelmeiknek felét a' Státusnak akarja adatni. A' leg-gazdagabb négy Szerzeteket, u. m: a' Berhardinusokat, Benedictinusokat, Hie-ronymitákat, és Basilitákat, ha nem egész-szen is, legalább nagy részint sekulári-záltatni, a' belső vámokat eltöröltetni, 's eszzerént a' Biskája', 's más tartomá-nyok' privilegiumát is elvétetni akarja. E' nagy munka's ez által nagy számadást vett a' Minister magára: de reménlik, hogy a' Spanyol Nemesség és Papság, mellyek már különben is nagy áldozatokat tettek a' Státus' javára, ebben is engedni fog-nak. Ez a' plánum a' Spanyolország' meg-tartatására való egy eszköznek tartatik lenni. A' Státus' papirosainak betsit elő-re is jóval felemelte. — (Hanem azt írja egy későbbi levelében *Párisban* a' Con-stitutionel, hogy tsakugyan sok akadályo-ka talált ez a' Finantzplánum is a' Nemesi 's Papi Rend' és a' különös privilegiumok-kal bíró tartományok' részéről, mellyek miatt ismét tsökkenni kezdett a' Státus' papirosainak betse.

Nagy Britannia.

Eleinten a' Londoni Polgári nagy ta-náts, 's azután ennek példájára a' voksoló jussal bíró polgárok is gyűlést tartván, mind ketten kérelmeket határoztak a' Par-lamentumnak mind két házaihoz, hogy a' *Habeas Corpus Aktának* további fel-függesztődése ellen protestáljanak.

A' *Tunisi* prédáló hajóknak a' Kaná-lison lett megjelenéssek arra indította az Angliai *Assecurans* (bátorságosító) társa-

ságokat, hogy a' Hauseaticai 's egyéb Észa-ki Német országi hajókat ne assecurálják. Hogy ez a' környülállás, tudniillik a' pré-dáló hajóknak ezen tengeren való meg-jelenése, az Északi Német tartományok' kereskedését terhesíti, vagy tsaknem egész-szen meggátolja, ez ugyan akár kinek egyszerre szemébe tünhet: hanem ebből azt hozni-ki, hogy az Angliai Országló-szék éppen erre nézve, tudniillik a' má-sok' hajózásának ezen tengeren való gá-toltatására 's következésképpen a' magáé-nak ebből következhető nyereségére néz-ve szenvedné-meg, vagy nézné-el az újai között, a' ragadozó hajóknak ezen tenge-ren való kovalygását, már e' nem jó kö-vetkeztetés lenne; pedig vagynak a' kik így gondolkoznak: hanem mások, a' kik jobban tudósittatva vagynak a' dologfelől, oly reménseggel biztatják magokat, hogy *Nagy Britannia*, melly a' régibb idők-ben, pedig a' mikor az ő tengeren való fő uraságának még ellene mondottak, oly nagyon vigyázott arra, hogy az ő tulaj-doni jussát meg ne sértsék, most bizon-nyal meg nem fogja szenvedni, hogy a' tengeri tolvajok az ő kikötőhelyei körül az idegeneknek alkalmatlankodjanak.

Londonban Május' 18-dikán fényes ebéddel innepelték (mint ők nevezik) a' nagy Pitt' születése napjának emlékeze-tét. Jelen voltak a' Lord *Cancellarius*, Lord *Liverpool*, Lord *Harromby*, Lord *Westmoreland*, a' *Landaffy* Püspök, és sok más nagy Urak. Hanem, a' mi megjegyzésre méltó, sem Lord *Castle-reagh* sem *Canning* nem jelentek-meg, tsak azért, minthogy tudták, hogy a' po-hárköszönések között ez is ott fog lenni: *Éljen a' protestánsok' Felsőbbsége!* — Ők ezt a' magok principiumával, mellyet nem régen a' Parlamentumban a' Catho-licusoknak a' Protestánsokkal való telyes egyformaságba lejendő helyheztetődéssek-re nézve kinyilatkoztattak, ellenkezni gon-dolják, 's azért nem mentek-el az említett

vendégségbe. — De hát, ezt kérdehetné valaki, hogy tudhatták-meg ők előre, hogy mitsoda pohárköszönések fognak lenni? melyre a' felelet ez, hogy Londonban olyan szokás van, hogy mikor valami efféle közönséges vendégségek tartattatnak, a' pohárköszönéseket előre megkészíteni, laistromba irni, 's a' főbb vendégekhez, 's kiváltképpen a' Ministerekhez elküldeni szokták, kétségkívül azért, hogy ha valamelyik olyant lát azok között, a' melly őket érdekelhetné, elmaradhassanak a' vendégségből.

Nevezetes gonoszságnak kitanulásában fárodzik most a' Londoni politzia. Május 10-dikén délelőtt 10 óratájban egy utzán egy ház mellett elmenő emberek efféle kiáltozást hallottak-ki! *gyilkosok! gyilkosok!* A' kiáltás abból az emeletből hallatott, melyben valami *Neale* nevű úr lakott. Nem sok minúták múlva egy ablak felnyílván így szollalt-ki onnét egy szánakozást érdemlő tekintetű aszszonyember keserves és alig halható hangon: *Ah, mentsetek-meg, a' gondviselőm éhel öl-meg.* Egy *Blake* nevű ember, ki a' többek közt ezen szókat hallotta, jelentést tett a' politziánál, a' melly azonnal elküldött egy tisztet a' dolog' meg vizsgálására, de a' ki a' házhoz az özsze szaladott sokaság miatt már nem is közelithetett. *Neale* azonközben 's a' Biztosa, a' hátulsó ajtón utat veszteni iparkodtak: de a' nép reájok esmervén, a' házbol nem bortsátotta-ki őket. Az alatt módot kaptak több politziai tiszték a' házba való bemenetelre, kik egy szobában szörnyű eiborzadással szemlétek egy alig 27 esztendő, köntös helyet egy pokrotzba takargódzott aszszonyemélyt tsak nem félhóltan egy régi rongyos ágyan elnyúlva heverni. Alig mondhatta-ki ezen szó-

kat: ne kinozzatok többet! A' szerentsétlent betegek' házába, *Nealét* pedig fogházba vitték. — Mi fog a' politziai vizsgálódásokból kijöni, nem tudhatni. *Nealét*, mikor a' politzia egy szekeren elvitette, tsakhogy meg nem kövezte a' nép.

Utolsó Jegyzések.

Leopoldina ö Csász. Fő Hertzegaszszonysága, *Metternich* külső dolgokra ügyelő és Conferentziális Minister ö Hertzegségétől kísértetvén, e' hónap' 3-dikán szerentsésen megérkezett *Florenziába.*

Az Északi Amériikai legújabb levelek szerént a' *Pernambukói* támadást illető tudósítások oda is megérkeztek, 's többire megegygyeznek azokkal, mellyeket mi Európában ugyan arról vettünk, ide járulván továbbá, hogy a' *Pernambukói* revolütziós Országlószék öt Direktorokbol áll, kik közzül egygyik az igazságtételre, második a' kereskedésre, harmadik a' mezei munkára, negyedik a' hadakozásra, ötödik a' papi dolgokra tartozik ügyelni. Mind ezek ily titulust adtak magoknak: *Patriota Kormányozók.* Az Északi Amériikai Egygyesült Státusok' Országlószékének is megjelentették, hogy függetlenné lettek, mint az Angliainak; 's kikérték barátságát.

Ugyantsak ezen Északi Amériikai levelekszerént Napkeleti Floridában *S. Augustin* városában egy új Spanyol Kormányozót vártak *Havannából*, kinek telyes hatalma van a' Spanyol Országlószéktől arra, hogy *Napkeleti Floridát* az Északi Amériikai Szabad Státusoknak eladja, ha ennek azt megvásárolni kedve talál lenni. Mondják, hogy a' Spanyol országlószék azért hajlandó ezen országnak eladására, hogy külömben is félti az insurgenektől.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jun. 17-dikén 352 $\frac{1}{2}$ — 18-dikán 352 $\frac{1}{2}$ — 19-dikén 353 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A Pesti közönséges levelekben ezeket olvassuk: —

Aradon. Már Apr. 12-dikén Galsán Tek. Edelspacher Sigmund Fő Bíró Urnál mintegy 60 személyből álló megyebeli Nemesek összegyülvén Jótévő Társaságot állítottak a' szegények' és éhezők' gyámolítására. A' járások-béli Fő és All-Szolga-Bíró Urak munkássága hozzá járulván tsak hamar 10,000 forint összegyűlt. Nevelték ezen pénzt több Földes Uraságoknak szép adakozásaik, és azon kegyes gondolkodás, hogy a' célnak előmozdítására Tek. Váradí Torök Klára Asszonyinak munkássága által a' nemes Rendből válalkozott több két nembéli személyek tsupán az Uraságoknak némelly theatromi Játékokat igen szerentsésen előadtak. — Hogy még fogatosabb legyen az Intézet Tek. Kováts János Vice Ispány Urnak eszközésére a' Járásokban különös Deputatiók rendeltettek. Igy az elhagyatott nyomorultak számára 7 Ispitály állittatott, melyekbe már eddig számos ügyefogyottak befogadtattak. Ugyan is Aradon mintegy 107; Pankotán 63; Tauczon 18; Boros-Jenőn 95; Buttyinban 86; Boros-Sebesen 115; Kis-Jenőn 5, kiknek nemtsak táplálás: hanem orvosság is ingyen szolgáltatik. Ezen alkalmattal Boros-Jenőn megkülönböztette magát T. Peretsenyi Nagy László Esküdt Urnak nemes lelkü Hitvese; mert nem tsak a' Rumford levesnek főzését az Országnek rendelése szerént igazgatta: hanem a' hozzá megkívántatókkal is bőven adakozott,

Tudományos Dolgok.

A' napokban jelent meg itt a' következő tzmű kis Munkátska Második Kiadása: *Lúdas Matyi, egy eredeti magyar rege, négy levonásban.* Szerzette F. M. Debreczenben. A' jelenvaló kiadáson több és nevezetes jobbitások té-

tettek, maga a' Szerző által, a' mint az magának az Irónak ezen 2-dik Kiadás elébe tett rövid és elmés Előszójaból kiteszik, mellyet szóról szóra ide beiktatnám méltónak tartunk:

A' Szerző az Olvasókhöz.

Hajdann ütlekkel magyarázták a' mi Atyáink Hogy mi az alsó rend törvénye? kinél az igazság? — A' ki erősebb volt, ugyan az kényyére bitangolt. — A' lepotsékolt nép dühös indulatja kanóttzal Adta jelét olykor bosszújának; de oroszány Szive kevésnek volt, hogy mint Matyi vissza pofozza A' mi goromba tsapást vett a' zabolátlan erőtol.

El múlt a' vad idő; ki van ennek szabva határa Szintügy mint annak; Szent a' Törvény; 's az Igazság Fennyen hordja fejét, mert van bizodalma Hazánknek Bölts Fejedelmeiben. Bátran el eresztem azért én Döbrögi Mátyássát, mint medvét, melly vadonából Emberi kézre került, és már Gazdája dudáján Ugy illeg billeg, hogy rajta akárki nevethet. Senki fijának sem lévén oka tölle szepegni.

Bétsbe ugyan hírem nélkül szöke pöre gatyában És hogjas fővel: most én tsimbókba kötözve Fürtjeit, és e' kis Katzagánkat vetve nyakába, A' Korhelyt, fogadott Apjának vissza botosátom.

Debretzenből Jan. 12-dikén 1817.

F. M.

A' mivel ezen Munkátska az Olvasó Publicum figyelmetességét különösen magára vonhatja, e' kettő, u. m. a' kiadás tsinossága, és az a' nemes tzél, a' mellyre a' belőle begyülő pénz fordítottik. — A' kiadás tsinos volta szembetünő abból; hogy a' Rege nagy és új betűkkel 's hibátlanul van nyomtatva, és azt minden Levonáshoz különösen készített szép, 's a' levonás legfőbb momentumát leábrázoló négy Rajzolatáblák ékesítik; a' borítékja pedig a' legújabb izlést igazán megkedveltetheti; 's egyszersmind a' famettzésben tett nagy előmenetelnek jeles bizonyysága. A' nyomtatvány ára belé van nyomtatva, melly bekötve 36 kr.

A' mi a' nemes tzélt illeti, mellyre a' kiadás elszánva vagyon, erre legjobbnak tartjuk a' benne lévő Híradást kitenünk, melly szóról szóra ekként van:

H í r a d á s.

Szombathely Püsp. várost, Vas Vár.

megyében, a' múlt hónap 27-dikére éjjel, egy szélveszes időben támadt szerentsétlen tűz nagy részént elpusztította, 's lakosainak egy részét szánakozásra méltó állapotra juttatta, ugymint a' kik, hirtelen elborítván éjjel a' tűz lakhelyeiket, alighogy életeket is megmenthették. Hasonló szomorú sorsra jutottak kevéssel az előtt Körmond lakosai is, azon mezőváros nagyobb részének elégése által, úgy hogy azok a' szíves szánakozás mellett, a' munkás emberszeretet hathatós segedelmét mind azoktól reménylhetik, kiknek a' segedelemnyújtásra módjok vagyon.

A' jelenvaló Munkátska kiadója is kívánván a' két városbéli szerentsétlenül járt szegényebb lakosoknak segítséget nyújtani; *Minden ebből bejövö pénzt* arra szán, hogy az, a' két Város Magistrátusa által azoknak némű némű felsegélisékre fordittassék. Kéretnek tehát ezennel a' Magyar Hazabéli érdemes és jószívű Könyváros és Könyvkötő Urak, hogy ezt minden haszonkeresés nélkül, legjobb móddal terjeszteni, és abból a' szokott Rebatot is illy szent végre elengedni ne terheltessenek.

A' kinek talám (ha ezt fel lehet tenni) tettzésére nem lenne, hogy illyen mulattató víg elmefuttatás által akar a' Kiadó olyan tzel elérésére adózni, melly inkább a' szánakozás, 's a' segitni kívánás tárgya volna: annak megmutatására, hogy ezen felvett módnak helybe nem hagyása helyes okokon fundálódik; próbáljon valami komolyabb foglalatú Munkával kiállani, 's gyámolítást óhajtó embertársainak használni. — Külömben, ha szinte Catói keménységgel vizsgálánk is meg azon külömbféle Múlattságokat, Bálokat, Balétokat, Concerteket, 's a' t. mellyek nagy városokban sokszor egyedül a' végböl tartatnak, hogy azoknak jövedelmeik, majd ez majd amaz névvel nevezendő szegény Ugyefogyottak felsegélisékre for-

díttassanak; ez a' mód akkor is aligha legkedvezőbb itéletet nem nyerne.

Pesten, mint a' Titt. Kereskedő-Elöljáró Urak kiadták, ilyen áron keltek a' *Medárdusi* vásárban a' hazabéli termékek: —

<i>Gyapjú.</i>	<i>Mázsája.</i>	<i>Forint.</i>
Egy nyírésű	— —	180 — 230
Megfinumított, Téli	—	140 — 180
— — nyári	—	60 — 100
Közönséges	—	60 — 100
Magyar Gyapjú	—	75 — 90
<i>Viasz. Méz.</i>	<i>Mázsája</i>	
Sárga Viasz	—	260 — 270
Fejér Méz	—	100 — 140
<i>Dohány.</i>	<i>Mázsája.</i>	
Döbrei	—	50 — 60
Szegedi	—	45 — 70
Debreczeni	—	42 — 50
Pétsi	—	45 — 55
<i>Siradék.</i>	<i>Mázsája.</i>	
Tehén vaj	—	170 — 190
Zsír:	—	170 — 180
Szalonna	—	115 — 120
Olvasztott Faggyú	—	90 — 100
<i>Pálinka.</i>	<i>Akója</i>	
Slivovicza:	—	40 — 80
Rozs Pálinka	—	70 — 80
<i>Bor.</i>	<i>Akója</i>	
Budai ó bor veres	—	60 — 100
— — ideji	—	18 — 20
fejér ó bor	—	60 — 100
— ideji	—	20 — 26
Mezőföldi	—	12 — 16
<i>Börök.</i>	<i>Párja.</i>	
Ökör bőr:	—	50 — 60
Tehén bőr	—	35 — 40
Borjú bőr	—	5 — 7
Ló bőr	—	16 — 20
Juh bőr	—	4 — 6
<i>Külömbkülömbfélék.</i>		
1 Mázsá Hamuzsir		28 — 35
— — Repcze olaj		70 — 80
— — Apatini kender		22 — 25
Gubats 1 Köböl		15 — 18
Szarvak 100 darab		12 — 20